

STRUINROUTES · STRUINGEBIEDEN · STRUINAPP

Met handige kaarten!

STRUINEN

langs de rivieren

GELDERLAND

*mooiste
waterkant*

**VAN
NEDERLAND**

STRUINROUTES VOL AVONTUUR

Wandelen is leuk, struinen avontuurlijker. Loop over slingerende koeienpaden, vaak pal langs de rivier, klauter over dijkes en boomstammetjes en kom Galloway runderen en Konikpaarden tegen.

Er zijn tal van bewegwijzerde struinommetjes uitgezet langs de Waal, de Maas en ook de IJssel. Meer een liefhebber van vrij struinen? Ook dat kan! Langs de Waal zijn veel gebieden waar je vrij mag struinen. Voor vijf uiterwaarden is een unieke struinapp ontwikkeld. Download de Abellife struinapp 'Wildernis aan de Waal', ga van de gebaande paden af en ontdek wat de prachtige natuur te bieden heeft!

Achterin de brochure vind je een overzichtskaart van alle struingebieden en -ommetjes.

*Zoek je weg
door de wildernis*

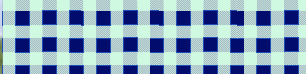
Onderweg kom je grote grazers tegen

DE STRUINOMMETJES

De struinommetjes langs Waal, Rijn en Maas zijn wandelommetjes van 4 tot 8 km die voeren door de uiterwaarden en die ter plekke met paaltjes zijn bewegwijzerd. Door middel van pijlen wordt de juiste wandelrichting aangegeven. De struinommetjes zijn linksom bewegwijzerd. Let op: bij hoog water zijn de struinommetjes niet begaanbaar. De zes ommetjes sluiten aan op andere, reeds bestaande struinpaden langs de oevers van deze rivieren.

Fraaie detailkaarten geven aan hoe de gebieden eruit zien zodat je de weg over het terrein kunt vinden. Rond de kaart staan telkens allerlei leuke weetjes over het gebied, de dieren die er leven, historische feiten en over de nieuwe natuur. Bekijk de ommetjes op pagina 4 t/m 15.

ONTDEK DE STRUINGEBIEDEN MET DE STRUINAPP WILDERNIS AAN DE WAAL

Struinen door de uiterwaarden is pas echt leuk met de **AbelLife struinapp**. Hoe kun je globaal het beste door het gebied struinen zodat je alle bijzondere plekjes tegenkomt, waar is dat mooie strandje, en wat moet je doen als een wild paard zijn oren spitst? De AbelLife struinapp helpt je onderweg. Je ziet precies waar je bent en icoontjes tippen je op de wetenswaardigheden. In de app zijn prachtige 'Dwaalfilmpjes' opgenomen. Als opwarmertje voor een bezoek aan het gebied kun je ook op www.dwaalfilm.eu kijken voor ruim honderd korte filmpjes over Gelderland, de mooiste waterkant van Nederland.

De AbelLife struinapp is gratis beschikbaar in de AppStore (Apple en Android). De struinroutes vind je in de shop onder het kopje gratis. Download de routes thuis alvast, zodat je onderweg niet meer afhankelijk bent van het mobiele internet. Bekijk de gebieden op pagina 16 t/m 24.

REGLEMENT STRUINGEBIEDEN:

1. Betreden geschiedt op eigen risico.
2. Dieren mogen niet gevoerd of gestoord worden.
Houd minstens 50 meter afstand.
3. Honden aan de lijn, behalve als in het gebied anders staat aangegeven.

STRUINOMMETJE KLOMPENWAARD

Startpunt:

- KRUISING WAALDIJK EN VEERWEG, DOORNENBURG
- STERRESCHANS, DOORNENBURG

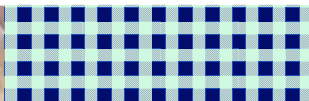

WATERVLEERMUIZEN EN TORENVALKEN

In het hart van het Nationaal Landschap de Gelderse Poort ligt de Klompenwaard, een gebied dat in de loop van de jaren sterk is veranderd van landbouwgrond naar een ruig natuurgebied. Centraal gelegen op het punt waar de Rijn zich splitst in het Pannerdensch Kanaal en de Waal, ligt Fort Pannerden. Een fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het Fort is tussen 1869 en 1872 gebouwd en de laatste jaren volledig gerestaureerd. In de nissen van het fort broedt geregeld een torenvalk. Daarnaast vind je er watervleermuizen en soms een kerkuil. Fort Pannerden is op eigen gelegenheid of met rondleiding te bezoeken.

Neem 's zomers het pontje naar de overkant van de Waal en bezoek de Millinger Theetuin, een unieke locatie om even bij te komen midden in de natuur. Aan de waterkant liggen strandjes in een duinlandschap, deze worden vooral in de zomer druk bezocht.

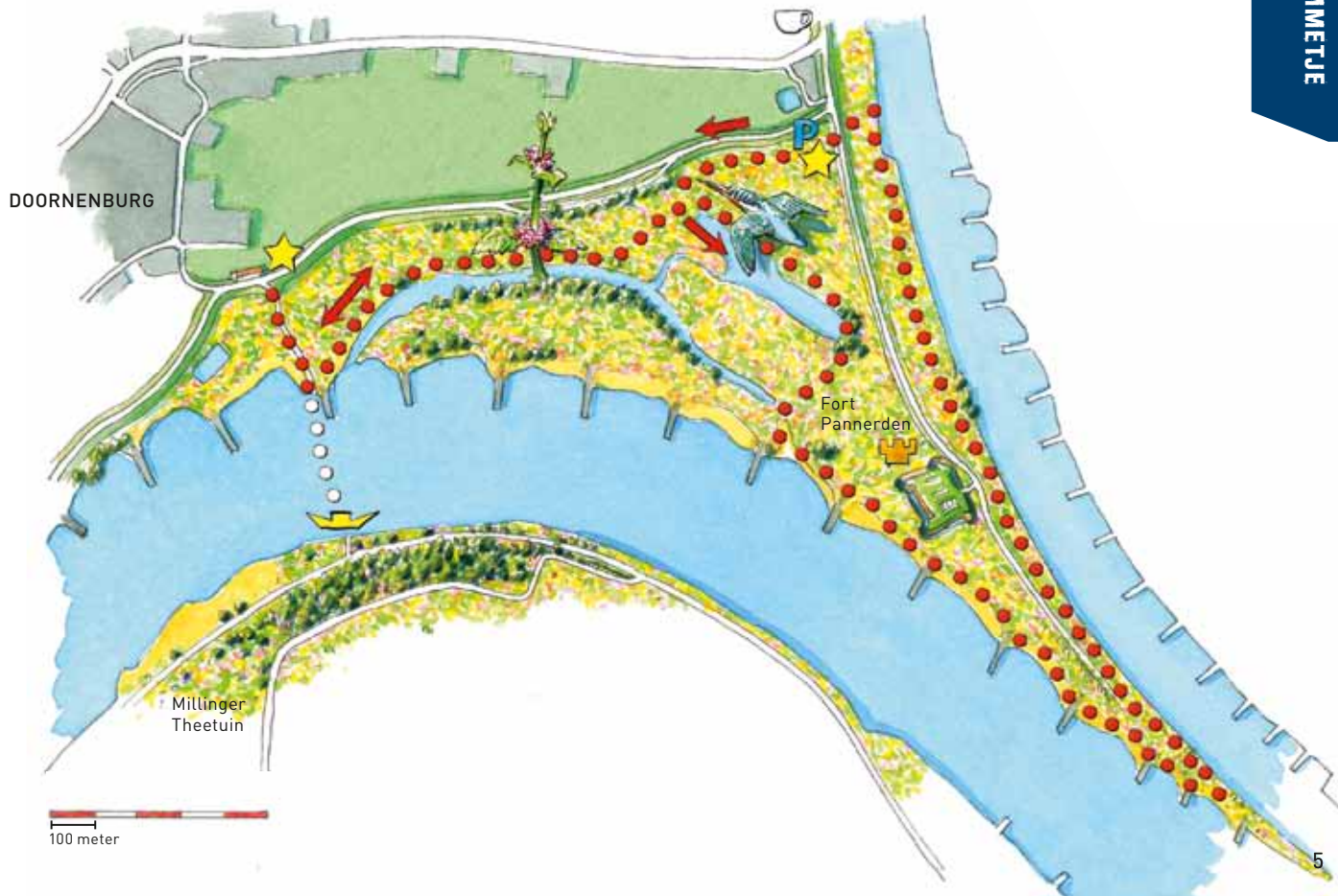
[Zie pagina 18 voor vrij struinen in de Klompenwaard.](#)

1,2 EN
5 KM

KLOMPENWAARD

WAAI, PANNERDENSCH KANAAL, DOORNENBURG

STRUINOMMETJE MOOK

Startpunt:

- KANAALWEG, MOOK
- CUIJKSESTEEG BIJ HET PONTJE NAAR CUIJK, MIDDELAAR

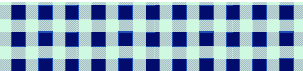

ROMEINSE BRUG

Uitgestrekte bos- en heidegebieden, een uniek stuwwallen-landschap en een cultuurhistorisch Romeins verleden zijn in dit gebied te vinden. Het is vooral bij geschiedenisliefhebbers bekend vanwege de spectaculaire vondst die daar in de Maas is opgegraven: een brug uit de laat-Romeinse tijd, de 4e eeuw. Al in de achttiende eeuw meldden Maasvisseren dat er bij Cuijk obstakels in de Maas lagen en in 1989 ontdekte een amateur-archeoloog dat de rivierbodem bezaaid lag met hout en steenbrokken.

Ook kenmerkend is de Slag op de Mookerheide, onderdeel van de Tachtigjarige Oorlog. Deze bloedige strijd tussen het Spaanse leger en de huurtroepen van Lodewijk en Hendrik van Nassau heeft plaatsgevonden op de heide bij Mook.

Op de Mookerplas zijn tal van waterrecreatiemogelijkheden. Je kunt er kanoën, roeien, zeilen, waterfietsen en surfen. Daarnaast zijn er in het gebied verschillende Jachthavens, zo is er Jachthaven Eldorado (Plasmolen), Jachthaven Driesen (Middelaar) en Jachthaven de Dolfijn (Mook).

6,5 KM

MOOK

MAAS, CUIJK, MOOK

100 meter

STRUINOMMETJE COEHOORN

Startpunt:

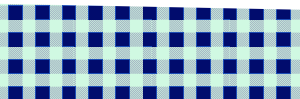
- **OVERGANG VAN DE VEERSTRAAT IN DE KLEEFSE VEERSTRAAT, NEDERASSEL**
- **MAASBANDIJK, OVERASSEL**

MAASHEGGENLANDSCHAP

De Maas is een regenrivier, vooral gevoed door regenwater en smeltwater. Meestal is het een rustige rivier die kalm zijn weg naar de zee zoekt. Een ideaal recreatiegebied en een prachtig reservaat voor flora en fauna. Het Maasheggenlandschap is uniek en geeft een karakteristiek uiterlijk aan de brede uiterwaarden.

In de zeventiende eeuw is voor de verdediging van de stad Grave het kroonwerk Coehoorn in de Nederasseltse uiterwaarden aangelegd. De naam Coehoorn is afkomstig van de bouwer, Menno van Coehoorn. Het kroonwerk is als verhoging nog goed zichtbaar in het landschap; ook delen van de gracht die de vesting omringde, zijn nog te zien. Nabij het struinommetje ligt nog een aantal bezienswaardigheden, bijvoorbeeld drie locaties van de Liberation Route, het Agrarisch Museum de Garstkamp, de Maasmolen of Molen Zeldenrust.

8 KM

COEHOORN

MAAS, NEDERASSELT, OVERASSELT

STRUINOMMETJE

Agrarisch Museum
de Garstkamp

100 meter

STRUINOMMETJE NIFTRIKSE WAARD

Startpunt:

- ONDERAAN DE VEERSTOEP. VEERSTRAAT, NIFTRIK
(ALLEEN VOOR FIETSERS, GEEN PARKEERMOGELIJKHEID)
- GILDEPLEIN/DORPSSTRAAT, NIFTRIK

NIEUWE OVERSTEEK

'Nieuwe oversteek' is de betekenis van de naam Niftrik, die de ondiepe wateren in de Maas aangeeft. Deze oversteek werd vroeger gebruikt als sluiproute tijdens veldslagen. De naam van Boerderij De Strijdkamp, in dit gebied gelegen tussen de verkeersbrug en de spoorbrug duidt nog op deze vroegere veldslagen rondom de Maas. De Slag bij Niftrik (ook wel Bataille de Ravenstein genoemd), was een bloedige veldslag die plaatsvond in 1388 tussen de twee vorstendommen Brabant en Gelre.

De Maasdorpen Niftrik en Balgoij worden gekenmerkt door eeuwenoude dijken en uitgestrekte uiterwaarden. Er zijn in dit gebied veel recreatiemogelijkheden in de natuur, zoals wandelen, fietsen maar ook watersporten. Nabij het struinommetje Niftrikse Waard, ligt Batenburg. In dit pittoreske stadje aan de Maas lijkt het of de tijd stil heeft gestaan. Bijna alle panden hebben de status van monument.

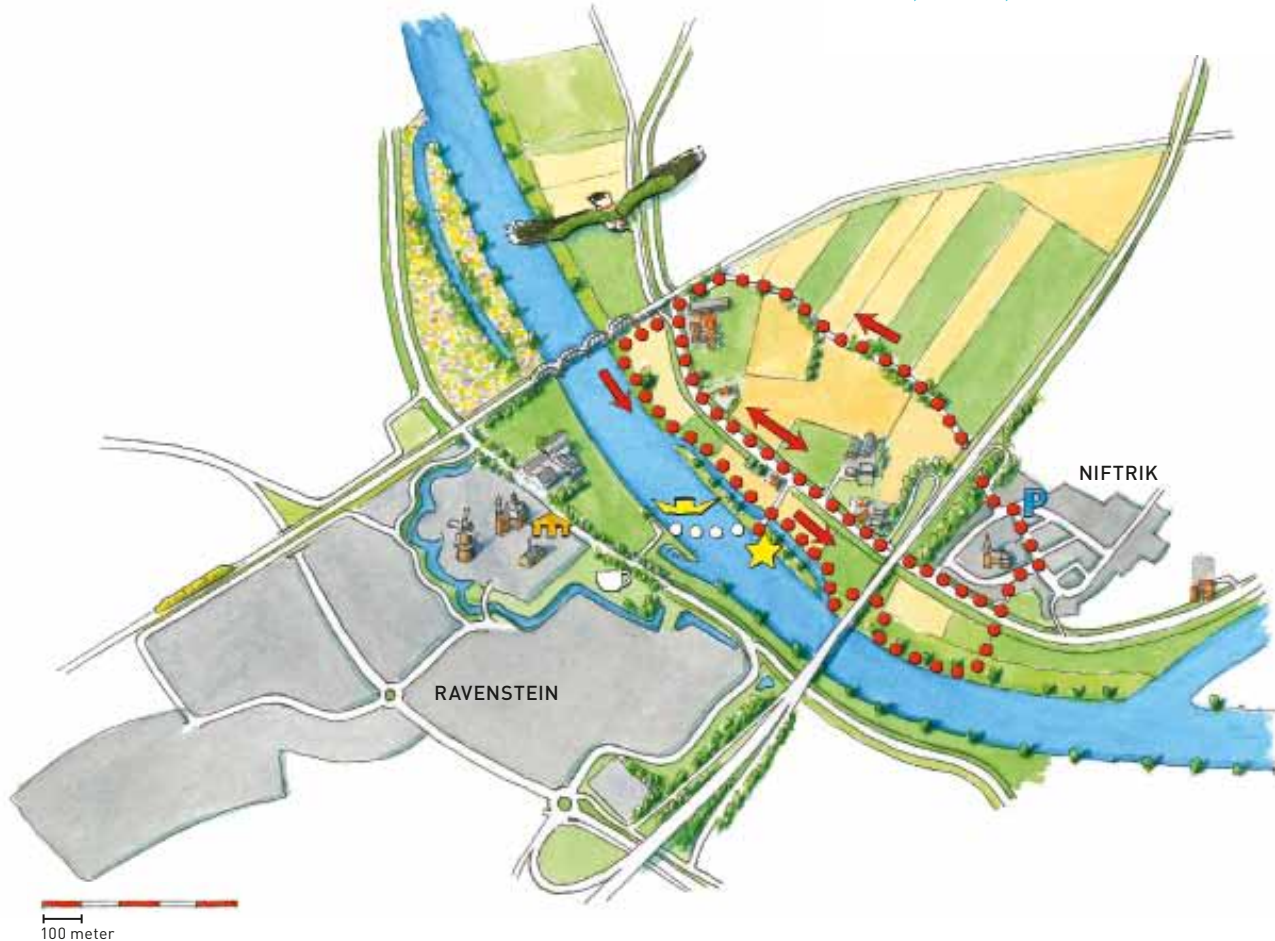
[Zie struinommetje Batenburg, pagina 14.](#)

4,3 KM

NIFTRIKSE WAARD

MAAS, NIFTRIK, RAVENSTEIN

STRUINOMMETJE RHEDERLAAG

Startpunt:

- KRUISSING MARSWEG / BANDDIJK, LATHUM
- GRAND CAFÉ RUTGERS, DE MUGGENWAARD 7, LATHUM

RECREATIE AAN, IN, OP HET WATER

Oorspronkelijk lag hier een scherpe kromming van de IJssel. Er was behoefte aan een grote recreatieplas en grote stukken land werden onder water gezet voor het populaire recreatiegebied Rhederlaag. Het uitgestrekte gebied is geschikt voor een heerlijk ontspannen dag in de buitenlucht.

Het gebied ligt ten oosten van Arnhem, bij Lathum en Giesbeek en heeft een directe verbinding met de IJssel. Het is een prachtige omgeving met een grote recreatieplas. Met ruim 400 hectare aan wateroppervlakte is het zeer geliefd bij zonzonaanbidders en watersporters. De mooie stranden nodigen uit om te zwemmen, zonnen, spelen of surfen. Er zijn diverse jachthavens aanwezig waar veel boten hun standplaats hebben. De restaurants in Giesbeek zijn gemakkelijk bereikbaar vanaf Rhederlaag.

10 KM

RHEDERLAAG

IJSSEL, RHEDEN, GIESBEEK

STRUINOMMETJE

STRUINOMMETJE BATENBURG

Startpunt:

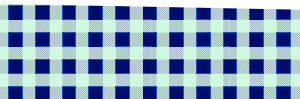
· MOLENDIJK, BATENBURG

DE PRACHT VAN BATENBURG

De geschiedenis van Batenburg gaat terug tot het midden van de 12de eeuw. Bijna alle panden hebben de status van monument. Je vindt er trotse middeleeuwse panden, een fraai stadsplein en rustieke 17e-eeuwse boerderijen. Wandel langs het oude kerkje, de hoge standermolen aan de Molendijk, de gepleisterde huisjes op de Stadswal en de vele andere wonderschone plekjes die het dorp rijk is.

Maak na het struinen een uitstap naar de ruïnes van kasteel Batenburg. Dit monumentale bouwwerk behoorde eens tot de belangrijkste en oudste kastelen van Gelderland. Wat eens de pracht van Batenburg was, werd in 1794 door de Fransen grotendeels met de grond gelijk gemaakt. Het enige dat nog herinnert aan het kasteel zijn de ruïnes. Maar die overgebleven muur met stukken van torens en een fraai poortgebouw vormt nog een heel bezienswaardige plek.

4,5 KM

BATENBURG

MAAS, BATENBURG

Wildernis aan de Waalkade

STRUINGEBIED STADSWAARD NIJMEGEN

Startpunt:

- VOETGANGERSBRUG VANAF WAALKADE, NIJMEGEN

BLOEMRIJKE GRASLANDEN

Op een paar honderd meter van het centrum van Nijmegen vind je prachtige stranden, pioniervegetatie, bloemrijke graslanden en ruigtes, ondoordringbare oobossen en moerassen. Bij een hoog waterpeil overstroomt de Stadswaard. Het langzame uitzakken en verdampen van het water leidt tot een grote oppervlakte plasdras. Tal van broed- en trekvogels vinden met het opschuiven van de waterlijn telkens nieuwe voedselplekken.

De komende jaren worden delen van de Stadswaard en Oude Waal heringericht. Zo is de Stadswaard via een wandelbrug verbonden met de Nijmeegse Waalkade.

Direct bij de stad is hier een prachtig natuurgebied voor recreanten. Wandel langs prachtige strandjes naar de Vlietberg, een oude steenfabrieksterp die grotendeels is teruggegeven aan de natuur. 's Zomers is het er één grote bloemenzee, 's winters dient de Vlietberg als hoogwatervluchtplaats voor de wilde runderen en paarden die in de Stadswaard lopen.

**VOORPRET? KIK OP
WWW.DWAALFILM.EU**

DOWNLOAD DE STRUINAPP
WILDERNIS AAN DE WAAL

4,7 KM

STADSWAARD NIJMEGEN

WAAL, NIJMEGEN, OOIJ

STRUINGEBIED

NIJMEGEN

Vechten voor water

STRUINGEBIED KLOMPENWAARD

Startpunt:

• RESTAURANT RIJNZICHT, STERRESCHANS 15, DOORNENBURG

ZELDZAME PLANTENGROEI

Vanaf 1999 is de Klompenwaard gestaag veranderd van een uitgestrekt landbouwgebied in een schitterend natuurgebied. De plantengroei is er sterk veranderd: van grasland naar ruigtekruiden, en gaandeweg ook zeldzamer soorten als kruisdistel, zeepkruid en zelfs grote centauri. Om de rivier meer ruimte te geven is een hoogwatergeul van een kilometer lengte gegraven. Als het rivierpeil stijgt, stroomt het water naar binnen. In de hoofdrievier met de zware scheepvaart is het voor veel vissen moeilijk om te leven. In de stromende nevengeul voelen die soorten zich op hun plek.

In het gebied grazen Gallowayrunderen en Konikpaarden. Vogels profiteren er van de beschutte ruigte. Naast fazant en patrijs is de zeldzame kwartelkoning in het gebied gesignaleerd. Midden in de Klompenwaard ligt Fort Pannerden.

[Zie pagina 4 voor een struinommetje in de Klompenwaard en informatie over Fort Pannerden.](#)

VOORPRET? KIJK OP
WWW.DWAALFILM.EU

DOWNLOAD DE STRUINAPP
WILDERNIS AAN DE WAAL

7,2 KM

KLOMPENWAARD

WAAL, PANNERDENSCH KANAAL EN DOORNENBURG

STRUINGEBIED

DOORNENBURG

Fort
Pannerden

Bevers als bouwers

STRUINGEBIED MILLINGERWAARD

Startpunt:

- WILDERNISCAFE KEKERDOM, WEVERSTRAAT 94, KEKERDOM

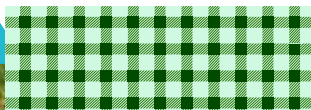

KAALGEVRETEN BOMEN

De Millingerwaard ligt langs de Waal en is onderdeel van Nationaal Landschap de Gelderse Poort. Je kunt hier vrij rond struinen door 700 hectare nieuwe natuur. Grote kuddes Gallowayrunderen en Konikpaarden struinen ook door het gebied en kun je zomaar tegenkomen. In de oibossen en moerassen zwemmen bevers. Je ziet overal de sporen van de bevers want met hun enorme tanden knagen ze hele bomen door. Ze eten zo'n 300 kilo hout per jaar. Bij hoog water stroomt er rivierwater met veel vissen de plassen in. De jonge visjes vinden beschutting tussen waterplanten en wilgenwortels in de plassen en een overvloed aan voedsel in de vorm van kleine waterdiertjes. Dit trekt weer tal van visetende vogels aan, waaronder de grote zilverreiger.

De Waal ligt vast tussen kribben, verzwelgt geen land meer en zo blijft het zand liggen dat op de oever achterblijft. Rond de hele Millingerwaard is een hoge, zandige oeverwal ontstaan: met de westenwind zorgt dit voor een duin van bijna 10 meter hoog!

**VOORPRET? KIJK OP
WWW.DWAALFILM.EU**

DOWNLOAD DE STRUINAPP
WILDERNIS AAN DE WAAL

9,8 KM

MILLINGERWAARD

WAAL

STRUINGEBIED

100 meter

Het Ooievaarsnest

STRUINGEBIED BISONBAAI

Startpunt:

- HOTEL RESTAURANT CAFÉ OORTJESHEKKEN,
ERLECOMSEDAM 4, OOIJ

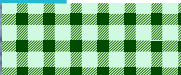

**VOORPRET? KIK OP
WWW.DWAALFILM.EU**

SPECTACULAIR SNAVELGEKLEPPER

De Stadswaard, een paar honderd meter buiten het centrum van Nijmegen, de Oude Waal en de Groenlanden zijn verbonden met de Bisonbaai. Dit zorgt voor een aaneengesloten lint van uiterwaardennatuur van honderden hectares. De kuddes Gallowayrunderen en Konikpaarden, maar ook recreanten, kunnen hierdoor vrij heen en weer trekken. In het gebied vind je veel ooievaars, een ooievaar is één van de grootste in Nederland voorkomende vogels. Als twee ooievaars op hun nest zitten, verklaren ze elkaar hun 'liefde' met spectaculair snavelgeklepper.

Via de eerste Nederlandse dijkoversteek voor grote grazers kom je bij de Bisonbaai, waar je onder het toezien oog van grote grazers heerlijk kunt zwemmen en op de omliggende strandjes kunt zonnen. Je kunt er zowel binnen- als buitendijks struinen. In het buitendijkse deel wandel je over een voormalig zandwingat. Het door mensen gemaakte diepe gat bepaalt voor een groot deel deze uiterwaard. De Bisonbaai heeft zijn naam ook te danken aan het zand winnen, de graafmachines heetten namelijk Bison. Binnendijks zie je veel wielen (plassen achter de dijk). Deze getuigen dat de rivier soms met geweld de dijk doorbrak.

DOWNLOAD DE STRUINAPP
WILDERNIS AAN DE WAAL

6,5 KM

BISONBAAI

WAAL

STRUINGEBIED

100 meter

Zand en strand

STRUINGEBIED BEUNINGEN-EWIJK

Startpunt:

- DIJKMAGAZIJN BEUNINGEN, DIJK 41, BEUNINGEN GLD

ZWERVEN EN STRUINEN DOOR DE UITERWAARDEN

Bij een bezoek aan Beuningen heb je zeker oog voor de prachtige natuur. Het gebied heeft veel verborgen gezichten in de zogenaamde 'nieuwe natuur'. Op de dijkhellingen staat de stroomdalflora. Het zijn kruiden en bloemen uit Europa waarvan de zaden door de rivier zijn meegenomen. Ze houden van warme, zonnige, beschutte plekjes en zijn daarom op de dijkhellingen te vinden. Daarnaast is ook de bodem geschikt: het is een mengsel van klei en zand. Beemdkroon, veldsalie en marjolein komen dan ook alleen hier voor.

In de zomermaanden veranderen de uiterwaarden in een grote kleurige bloemenzee. Het Dijkmagazijn Beuningen organiseert er verschillende activiteiten, bijvoorbeeld een ruige overlevings-tocht. Ook kun je op zoek naar schelpen, aangespoeld door de rivier. Tijdens een avontuurlijke tocht in de uiterwaarden kun je plotseling oog in oog staan met Konikpaarden of Brandrode runderen.

VOORPRET? KIJK OP
WWW.DWAALFILM.EU

DOWNLOAD DE STRUINAPP
WILDERNIS AAN DE WAAL

7,6 KM

BEUNINGEN-EWIJK

WAAL

STRUINGEBIED

Dijkmagazijn
Beuningen

Vakantiegevoel in mijn eigen omgeving

OOK GEK OP VAREN OF FIETSEN LANGS HET WATER?

Dan is Gelderland een goede keus, want hier zijn de meeste rivieren van Nederland. Stap deze zomer eens aan boord van de toeristische pendelboten, die varen op de Waal, de Rijn, Nederrijn en de IJssel. Je kunt zo'n vaartocht eindeloos combineren, met een trip door het landschap of bezoek aan een stad. De fiets kan mee aan boord.

Volop tips voor een leuke dag weg, een handige kaart en een vaarschema van de toeristische pendelboten vind je op www.geldersestreken.nl/rivieren.

VOORDEELBONNENBOEKJE

Profiteren van korting op een drankje, museumbezoek of een leuke attractie onderweg? Een handig boekje vol kortingsbonnen is gratis verkrijgbaar bij VVV's en hotels, campings en attracties. En natuurlijk ook op de pendelboot.

STRUINGEBIEDEN EN -OMMETJES

OVERZICHTSKAART

LEGENDA

- Struinommetje
- Struingebied
- Paginanummer
- Veerpontje

STRUINKAARTEN

LEGENDA

- Begrazingsgebied, vrije toegang
- Begrazingsgebied, geen vrije toegang
- Bebouwing / privéterrein
- Agrarisch gebied / privéterrein
- Start
- Looprichting
- Parkeren
- Kasteel of fort
- Museum
- Horecagelegenheid
- Camping
- Vogelkijkhut
- VVV kantoor
- Bezienswaardigheid
- Jachthaven
- Veerpont
- Route

SPANNENDE GESCHIEDENIS EN LIBERATION ROUTE

Een historie die ver terug gaat in de tijd en zijn sporen heeft achtergelaten. Van belangrijke plekken uit de Romeinse tijd , Middeleeuwen , Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog is een audio of video-verhaal gemaakt.

Die spannende verhalen kun je met je mobiel gratis downloaden op www.spannendegeschiedenis.nl of op www.liberationroute.com.

leestip

'Op schrijverspad door het landschap van de grote rivieren'; over verzonken rivieren, slingerende dijken, onaangetaste uiterwaarden, verdwenen tabakscultuur en ambachtelijke steenfabrieken.

Auteur: Wim Huijser
Uitgeverij Blauwdruk
€ 19,90

GELDERLAND

mooiste
waterkant

VAN

NEDERLAND

© Uitgave 2014, REGIOMARKETING GELDERLAND. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de Provincie Gelderland, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en de Stadsregio Arnhem Nijmegen.

Gelderland levert je mooie streken... geldersestreken.nl
De Veluwe | Regio Arnhem Nijmegen | Rivierland | Schermerwoude

